

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Κότσικα 1α & Πατησίων
10434 Αθήνα
Τηλ: 2108809202, 203
Ηλ. δ/ση: secproedros@epant.gr

Αθήνα, 2.11.2021
Αριθ. Πρωτ.: 8842

Προς

Υπηρεσία Συντονισμού, Γραφείο Νομικών
και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων
Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων
Τηλ.: 210 3332033
Ηλ. δ/ση n.stamatiou@mnec.gr

Θέμα: «Παρά τις αυξήσεις, η Κυβέρνηση δεν έχει πρόβλεψη για τα Αγροτικά Τιμολόγια Ρεύματος».

Σχετ.: α) Το από 22.10.2021 έγγραφό σας (υμ. αριθ. πρωτ. 114910 - 22-10-2021), με το οποίο μας διαβιβάστηκε η υπ' αριθ. πρωτ. 513/20-10-2021 Ερώτηση των κ.κ. Βουλευτών ΣΥΡΙΖΑ.

Αξιότιμοι κ.κ. Βουλευτές,

Σε απάντηση της υπό ανωτέρω σχετ. διαβιβασθείσας ερώτησης, σας γνωρίζουμε ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού («ΕΑ») είναι αποκλειστικώς αρμόδια για τη διαπίστωση παραβάσεων των άρθρων 1 και 2 του ν. 3959/2011 περί «Προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού», όπως ισχύει, καθώς και των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΑ έχει την εξουσία να διερευνά είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν καταγγελίας συμπεριφορές επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, για να διαπιστώσει τυχόν παραβάσεις του ανωτέρω αναφερόμενου νόμου, καθώς και των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ, ήτοι απαγορευμένες συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων ή καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης που κατέχουν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις στην αγορά.

Η Ε.Α. παρακολουθεί στενά τις αυξήσεις τιμών, που σημειώνονται διεθνώς ως συνέπεια και της τρέχουσας πανδημίας, καθόσον οι αυξήσεις αυτές δύνανται να έχουν επιπτώσεις εντός της ελληνικής επικράτειας¹. Θα πρέπει, ωστόσο, να διευκρινιστεί εάν οι αυξήσεις αυτές οφείλονται κυρίως σε διεθνείς τάσεις τιμών, οπότε οι δυνατότητες της ΕΑ να δράσει είναι περιορισμένες, ή είναι αποτέλεσμα αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών, είτε μέσω οριζόντιων ή κάθετων συμπράξεων είτε μέσω της μονομερούς επιβολής τους από επιχειρήσεις που κατέχουν δεσπόζουσα θέση στις σχετικές αγορές.

Σημειώνεται, συναφώς, ότι, κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, περίπτωση υπερβολικής, άλλως καταχρηστικής, υπερ-τιμολόγησης συντρέχει όταν η επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση προβαίνει στη χρέωση υπερβολικής τιμής, δυσανάλογης προς την οικονομική αξία της

¹ Βλ. άρθρο 14 ν. 3959/2011 σε συνδυασμό με άρθρα 1 και 2 του ίδιου νόμου, καθώς και άρθρα 35 και 3 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης, ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1 έως 25.

προσφερόμενης παροχής^{2,3}. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει σωρευτικά αφενός να υφίσταται υπερβολική δυσαναλογία μεταξύ του κόστους παραγωγής του προϊόντος (ή/και υπηρεσίας) και της τελικής τιμής που πράγματι ζητήθηκε (σύγκριση από την οποία προκύπτει το ύψος του περιθωρίου κέρδους) και αφετέρου η τιμή που επιβλήθηκε από τη δεσπόζουσα επιχείρηση να ήταν μη εύλογη, είτε κατ' απόλυτη έννοια είτε σε σύγκριση με τα ανταγωνιστικά προϊόντα/υπηρεσίες⁴ (χωρίς να αποκλείεται και η χρησιμοποίηση άλλων μεθόδων, όπως ιδίως συγκριτικών δοκιμών⁵). Σε κάθε περίπτωση, από την ενωσιακή νομολογία και την πρακτική της ΕΑ⁶, προκύπτει ότι για τη στοιχειοθέτηση υπερβολικής τιμολόγησης δεν αρκεί από μόνη της μία ιδιαίτερα σημαντική αύξηση της τιμής, αλλά απαιτείται, ως ελέγχθη, και η ύπαρξη υπερβολικής δυσαναλογίας μεταξύ της τιμής αυτής και του κόστους σε σχέση με τις δαπάνες που πράγματι έγιναν από τη δεσπόζουσα επιχείρηση. Καθίσταται, λοιπόν, σαφές ότι στην έννοια της «υπερβολικής τιμολόγησης» κατά τα άρθρα 2 ν. 3959/2011 (και 102 ΣΛΕΕ) εμπίπτουν περιπτώσεις άδικης («μη δίκαιης») και όχι απλώς υψηλής τιμής⁷.

Περαιτέρω, πρέπει να υπομνησθεί ότι, το τελευταίο χρονικό διάστημα, η ΕΑ έχει προβεί σε σειρά δράσεων στον ευρύτερο κλάδο της ενέργειας με σκοπό τη διασφάλιση των συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα, η ΕΑ προέβη στις 28/09/2021 στη διενέργεια αιφνίδιων επιτόπιων ελέγχων σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις αγορές δύλισης, χονδρικής και λιανικής πώλησης βενζίνης και πετρελαίου κίνησης αναφορικά με τυχόν αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές στο πλαίσιο οριζόντιας σύμπραξης

² Βλ. απόφαση (νυν) ΔΕΕ, υπόθ. 27/76, *United Brands Company and United Brands Continental BV κατά Επιτροπής*, Συλλ. (Ειδική Ελληνική Έκδοση) 1978 σ. 75, σκ. 250. Βλ. σχετ. Προτάσεις του Γ. Εισαγγελέα Nihls Wahl, της 6ης Απριλίου 2017, επί της υπόθεσης C-177/16, *Biedrība "Autortiesību un komunikāciju konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru arvienība"* Konkurences padome, μη δημοσιευθείσα (ψηφιακή Συλλογή: EU:C:2017:286), σκ. 16 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

³ Η έννοια και το πεδίο εφαρμογής της «υπερβολικής τιμολόγησης» που απαγορεύεται βάσει του άρθρου 102, στοιχείο α', εδάφιο δεύτερο της ΣΛΕΕ (ομοίως και του άρθρου 2 του ν. 3959/2011) είναι πιο στενή από μία αυξημένη ή «άδικη» χρέωση που μπορεί να προκύψει υπό άλλα πλαίσια ανάλυσης στο δίκαιο του ανταγωνισμού. Βλ. O' Donoghue R. & Padilla A.J., *Excessive Pricing, The Law and Economics of Article 102 TFEU*, 3rd ed.) (2019), σελ. 887, όπου διευκρινίζεται ότι ζητήματα ως προς την ύπαρξη μη δίκαιων ή υπερβολικών τιμών καλύπτουν μια σειρά πιθανών καταχρήσεων υπό το άρθρο 102 της ΣΛΕΕ, πέραν της επιβολής αυξημένης / «άδικης» τιμής ως υπερβολικής τιμολόγησης, υπό το στοιχείο α' του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 102 ΣΛΕΕ αφορά προφανώς διακριτή περίπτωση. Τέτοιες περιπτώσεις έχουν προκύψει, μεταξύ άλλων, σε υποθέσεις εξυπονοούμενης άρνησης (constructive refusal), αλλά και σε περιπτώσεις συμπίεσης περιθωρίων κέρδους (margin squeeze).

⁴ Βλ. απόφαση (νυν) ΔΕΕ, υπόθ. 27/76, ο.π. υπο-σημείωση 2, σκ. 251-252. Συναφώς, βλ. διευκρινίσεις στην Διάταξη του Δικαστηρίου, υπόθ. C-159/08 P, *Scippacercola και Terezakis κατά Επιτροπής*, διαθέσιμη στην αγγλική γλώσσα (ψηφιακή Συλλογή: EU:C:2009:188), σκ. 47.

⁵ Βλ. σχετ. Προτάσεις του Γ. Εισαγγελέα Nihls Wahl, C-177/16, ο.π. υπο-σημείωση 2, σκ. 19 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, καθώς και απόφαση ΔΕΕ, υπόθεση C-177/16 μη δημοσιευθείσα (ψηφιακή Συλλογή: EU:C:2017:689), σκ. 49.

⁶ Βλ. απόφαση ΕΑ 489/VI/2010 επί της αναφοράς των αερολεσχών «ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ», «ΜΙΚΡΑΣ» και «ΑΕΡΟΛΕΣΧΗ ΠΟΛΥΚΙΝΗΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΩΝ Β. ΕΛΛΑΔΟΣ» κατά της εταιρίας ΕΚΟ για πιθανή παράβαση του άρθρου 2 του Ν. 703/1977 κατά την πώληση αεροπορικής βενζίνης και ιδίως παρ. 50 επ. Βλ. επίσης απόφαση ΕΑ 502/VI/2010 επί της αυτεπάγγελτης έρευνας της Γ.Δ.Α. σε εταιρίες διύλισης πετρελαιοειδών με σκοπό τη διερεύνηση πιθανών παραβάσεων του ν. 703/1977 και ιδίως παρ. 135-149, καθώς και απόφαση ΕΑ 548/VII/2012 επί της αυτεπάγγελτης έρευνας της Γ.Δ.Α. σχετικά με την πώληση υγραερίου κίνησης, για πιθανή παράβαση των άρθρων 1 και 2 ν. 703/1977, παρ. 68-71.

⁷ Βλ. Frédéric Jenny, *Abuse of Dominance by Firms Charging Excessive or Unfair Prices: An Assessment*, σε Katsoulacos/Jenny eds. *Excessive Pricing and Competition Law Enforcement*, σελ. 68 επ.

ή/και κάθετων συμπράξεων ή/και καταχρηστικής εκμετάλλευσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης⁸.

Όσον αφορά στις αυξήσεις των τιμών στα τιμολόγια της ΔΕΗ Χαμηλής Τάσης (Χ.Τ.) στα οποία περιλαμβάνονται και τα αγροτικά τιμολόγια ηλεκτρικού ρεύματος, η ΕΑ έχει συστήσει ομάδα εργασίας με αντικείμενο τη διεξαγωγή έρευνας στον συγκεκριμένο τομέα, που απαρτίζεται από στελέχη της σε συνεργασία με εμπειρογνώμονες που προέρχονται από κορυφαία Πανεπιστήμια της αλλοδαπής και της ημεδαπής, όπως το Cambridge University, το University of East Anglia, καθώς και το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ταυτόχρονα, η ΕΑ, σε συνεργασία με την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, παρακολουθεί την πορεία των τιμών στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας τόσο σε επίπεδο χονδρικής όσο και σε επίπεδο λιανικής. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι οι σχετικές διαδικασίες βρίσκονται σε εξέλιξη και για το λόγο αυτό δεν είμαστε θέση να σας παράσχουμε στο παρόν στάδιο περαιτέρω πληροφορίες.

Ειδικά ως προς τη ρήτρα αναπροσαρμογής χρεώσεων προμήθειας στα τιμολόγια της ΔΕΗ που αναφέρετε (συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών), η εφαρμογή της⁹ προήλθε σε αντικατάσταση της ρήτρας αναπροσαρμογής των χρεώσεων προμήθειας με βάση το CO₂ από τα τιμολόγια της Χ.Τ.¹⁰, όπως φαίνεται κατόπιν της Απόφασης ΡΑΕ 409/2020 «Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη διαφάνεια και την επαληθευσιμότητα των χρεώσεων στο ανταγωνιστικό σκέλος των τιμολογίων ΧΤ»¹¹. Σύμφωνα με την εν λόγω Απόφαση η ΡΑΕ αποφάσισε την εφαρμογή των αναφερόμενων σε αυτήν Κατευθυντήριων Οδηγιών¹², με την «εκούσια υιοθέτηση από τους Προμηθευτές Ηλεκτρικής Ενέργειας των προτεινόμενων Κατευθυντήριων Οδηγιών της ΡΑΕ, ή [την] υιοθέτηση άλλων ισοδυνάμων μέτρων»¹³, η οποία «κρίνεται εύλογο να πραγματοποιηθεί εντός διμήνου, από τη δημοσίευση της παρούσας Απόφασης στην ιστοσελίδα της Αρχής και στο πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ, δεδομένου ότι εκκρεμεί η εξέταση καταγγελιών και αναφορών που έχουν υποβληθεί ενώπιον της ΡΑΕ». Όπως καταλήγει η ΡΑΕ στην Απόφασή της θα επανεξετάσει την εφαρμογή των εν λόγω Κατευθυντήριων Οδηγιών που εξέδωσε, τις οποίες δύναται να αναθεωρήσει βάσει τυχόν νέων δεδομένων και όπως προσφάτως ανακοίνωσε αυτό θα λάβει χώρα εντός του Νοεμβρίου. Ενόψει των ανωτέρω και στο πλαίσιο της συνεργασίας μας με τη ΡΑΕ όχι μόνο βάσει του άρ. 24 ν. 3959/2011 αλλά και του μνημονίου συνεργασίας που έχουμε συνυπογράψει, είμαστε σε επικοινωνία και παρακολουθούμε στενά τα εν λόγω ζητήματα, καθώς δεν είναι δυνατόν να αποκλειστεί τυχόν πρακτικές ex post να εξεταστούν υπό το πρίσμα του άρθρου 2 ν. 3959/2011 για το οποίο η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει αποκλειστική αρμοδιότητα.

Επιπροσθέτως, σημειώνεται ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψιν τη ραγδαία και απότομη εκτίναξη των τιμών της ενέργειας που παρατηρείται – όχι μόνο εντός της

⁸ Βλ. Δελτίο Τύπου <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1561-deltio-typou-epitopioi-elegxoi-tis-epitropis-antagonismoy-se-kathe-ena-apo-ta-stadia-diylisis-xondrikis-kai-lianikis-polisis-stin-agera-tis-venzinis-kai-tou-petrelaiou-kinisis.html>.

⁹ Από την 5/8/2021 και εφεξής εφαρμόζεται πράγματι για συγκεκριμένα τιμολόγια (Οικιακά τιμολόγια Γ1 και Γ1Ν (και δικαιούχοι ΚΟΤ), στα επαγγελματικά τιμολόγια Γ21, Γ22, Γ23, Ε21, Ε22, Ε23, στο τιμολόγιο Φωτισμού Οδών & Πλατειών (ΦΟΠ) καθώς και στο Αγροτικό Τιμολόγιο Χαμηλής Τάσης). Βλ. και Ανακοίνωση της ΔΕΗ, <https://www.dei.gr/el/oikiakoi-pelates/xrisimes-plirofories-gia-to-logarismo-sas/ritra-anaprosarmogis-xrewsewn-promitheias>.

¹⁰ Η οποία εφαρμοζόταν έως 4/8/2021.

¹¹ <https://rae.gr/wp-content/uploads/2021/01/%CE%91%CE%A0%CE%9F%CE%A6%CE%91%CE%A3%CE%97-409-.pdf>.

¹² Ο.π. βλ. σελ. 15.

¹³ Ο.π. υπό «5. Εφαρμογή των μέτρων της παρούσας απόφασης».

ελληνικής επικράτειας - αλλά και σε διεθνές επίπεδο και καθώς υπάρχει η δυνατότητα βάσει και του νομικού πλαισίου, λήψης μέτρων στήριξης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων προς αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών των αιφνίδιων διακυμάνσεων των τιμών, προέβη στην υποβολή προτάσεων προς τις κυβερνήσεις των κρατών μελών υπό τη μορφή εργαλειοθήκης σχετικά με τα κατάλληλα μέτρα αντιμετώπισης της αύξησης των τιμών της ενέργειας¹⁴, δηλώνοντας σαφώς την επιθυμία της να παρασχεθεί αυτή η βοήθεια στήριξης, κατά προτεραιότητα.

Εξάλλου, επισημαίνεται ότι, η ΕΑ, με βάση το ισχύον θεσμικό και νομικό πλαίσιο δεν είναι αρμόδια να επιλαμβάνεται επί θεμάτων ειδικά που σχετίζονται με την ενίσχυση των καταναλωτών όπως είναι η επιδότηση στην κατανάλωση ενέργειας ή η μείωση και επιστροφή του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης σε βενζίνη, πετρέλαιο κίνησης/θέρμανσης και φυσικό αέριο.

Με εκτίμηση,
Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής Ανταγωνισμού

Ακριβές αντίγραφο

Η Προϊσταμένη

ΙΩΑΝΝΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ

Ιωάννης Λιανός

¹⁴ Βλ. Ανακοίνωση (COM (2021) 660 final/13.10.2021 «ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ: Αντιμετώπιση της αύξησης των τιμών της ενέργειας: μια εργαλειοθήκη για δράση και στήριξη» <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0660&from=ES>) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_5204).